

expunerea mizei problematice, scrierea se alătură altor încercări ale genului (Mirodan, Leonida Teodorescu, Dan Tărbilă) ce și-au propus să prospecteze una din cele mai dramatice și tensionate epoci din istoria modernă a României. Ne rămâne decît să regretăm că nu avem încă piesa de rezistență din rezistența Partidului Comunist în fața presiunii forțelor de represiune ale aparatului burghezo-moșieresc.

Încredințat regizorului Ivan Helmer, spectacolul are consistența unui episod realist, într-o tratare atentă la nuanța psihologică și detaliul cotidian, fiind totodată scăldat într-un abur poetic cu trimiteri evidente spre metaforă și simbol. Regia a lucrat relația actoricească extrem de analitic, desfășurînd migăloș replicile și obținînd din partea restrînsei distribuții (Elena Gurgulescu, Titus Gurgulescu, Nae Nicolae) excelente rezultate. Monotonia acțiunii din partea I, acoperită de un joc discret, fin colorat: cochetăria ușor agresivă a femeii, tensiunea nervoasă a „misiunii”, balansul pe coarda subțire a sentimentului erotic, întrepătruns cu răspunderea față de sarcina încredințată, se realizează cu un patetism reținut. Elena Gurgulescu, actriță cu bun temperament dramatic, a creat în limita posibilităților oferite de text, o *identitate*, dacă mai puțin istorică, în orice caz motivată psihologic. Eroina ei este o femeie voluntară, cu o personalitate bine definită, cu afecte puternice și un farmec indiscutabil. Pasiunea ei incipientă pentru tînărul profesor, sacrificată odată cu viața, e mai elocventă pentru teza „eroică” a piesei decît acțiunea ilegală propriu-zisă și această linie de interpretare personală se datorește în mare măsură actriței. Un rol mai șters l-a avut Titus Gurgulescu (Matei) personaj încolor, pus de autor în situația unor continui nedumeriri asupra rostului său în acțiune; trebuie să recunoaștem că tînărul actor a făcut cu probitate față situației, creînd totuși un personaj. O credință patetică în cauza comunistă tensionează pozitiv montarea înălțîndu-i coeficientul educativ. În acest sens, spre final personajul bătrînului, în interpretarea extrem de adecvată a lui Nae Nicolae capătă valori generalizatoare, izbutind să dea un patos nobil evocării unor figuri de eroi anonimi ai mișcării comuniste. Dincolo de jocul elaborat al actorilor, regia a apelat și la alte mijloace — mai facile, pentru a releva ideea luptei și a sacrificiului. Scenografia (Olimpia Damian) și-a adus aici un aport marcat supralicînd poeticul. Ca în mult discutata *Domnișoară Nastase* de altădată, a inovatorului de atunci Horea Popescu, decorul ne aduce copaci în casă, iar regizorul elimină spre final peretii, eliberînd locul de joc de strimtoarea domestică a unei anume încăperi, pentru a-l situa în spațiul vast al istoriei. Procedente spectaculos, „place”, așa cum „prind” la public și alte cîteva efecte de scenă, precum coborîrea din pod a unor elemente de decor silvic, ce insinuează la propriu și la figurat capcana... Dar el surprinde pe cei

care s-au obișnuit cu austeritatea montărilor lui Ivan Helmer. Dar tot noi răspundem: dacă această sobrietate se calchia armonios pe un text de Camus, de pildă, poate că bine a procedat regizorul căutînd să îmbogățească cu imagini scenice vizuale textul lui Alexandru T. Popescu; după cum bine a procedat regizorul alegînd pentru acest început de stagiune, un text proaspăt din dramaturgia noastră de ultimă oră, pentru a-i potența cu credință și profesionalism datele literare.

M. I.

Teatrul „Victor Ion Popa”
din Bîrlad

FATA MORGANA

de D. Solomon

Dumitru Solomon, scriitor polivalent, exercitat în gazetărie, critică eseuistică, iar mai recent și fecund în dramaturgie, are în clipa de față două volume de teatru tipărite (*Dispariția* și *Socrate*) și probabil destule alte piese, de vreme ce anunță un nou volum de teatru, dar numai două spectacole reprezentate pe scene profesioniste, deși cine-i cunoaște dramaturgia, cine a citit piesele sale într-un act și piesa „nefilozofică” *Socrate*, are toate motivele să se întrebde de unde provine lipsa de interes a teatrelor pentru un dramaturg acid, profund, amar uneori, subtil întotdeauna.

În orice caz, de la piesele sale într-un act, mici bijuterii de analiză psihologică, de la piesa de meditație *Socrate*, la farsa pseudo-politistă *Fata morgana* e o mare și chiar surprinzătoare distanță. Nu pentru că valoric s-ar situa sub precedentele, ci pentru că interesul autorului se transferă brusc pe teritoriul actualității imediate și concrete, pe care o reflectă cu mijloacele mai

putin obinuite scrisului sau, ale farsei. Transferul pomenit, deși spectaculos, nu are darul să ne facă să credem că e o renunțare la vechile iubiri din dorința de a deveni mai accesibil și deci mai des reprezentat, ci e mai degrabă un act de suplețe, câtă vreme, deși minuieste unelele farsei, Dumitru Solomon o face cu aceeași subtilitate, pondere și subțirime de spirit.

Fata morgana are un punct de plecare excelent: președintele unei comisii de bacalaureat, știind din experiențe anterioare la câte încercări „extrapedagogice” va fi supus, dispăre și anunță organele de anchetă de dispariția sa. În camera de hotel pe care-o deține se vor afla, așadar, un locotenent de miliție și o tină ră femeie-procuror. Iar cei dornici să obțină rîvnitul bacalaureat altfel decît prin prezența lor competentă și competitivă în fața comisiei, vor da nas în nas cu organele de anchetă. Se înțelege că mita, șantajul, încercarea de corupție sînt astfel demascate, că fauna, minoră dealful, a celor dornici de parvenire, va fi vestejită, luată în aspră deridere și evident, sancționată.

Spectacolul teatrului bîrlădean izbutit în ansamblul lui, anunță o stagiune bîrlădeană mai optimistă în perspectivele ei. Cristian Nacu a înțeles exact care sînt coordonatele farsei, plasînd spectacolul în limitele acesteia, deși înțeleg cît de greu i-a venit să încerce omogenizarea unei trupe care — am mai spus-o și cu alt prilej — cunoaște actori de valori flagrant inegale. Sigur, e greu, e chiar imposibil, să obții de la actori amatori, fie și înzestrați, rezultate echivalente cu reușitele unor profesioniști ca Ștefan Tivodaru sau Decebal Curta, însă e cu atît mai meritorie strădania regizorului, cu cît în cazul de față diferențele nu apar atît de flagrante. Adaug la remarcă de mai sus și grija regiei pentru ca umorul să nu degradeze în haz gros, potrivnic piesei, preocuparea pentru ținuta decentă a spectacolului.

Desigur, partitura cea mai generoasă e cea a locotenentului de miliție — Fifi îl cheamă, ca pe „înaripatul” — dar nu pentru asta e izbutită interpretarea lui Decebal Curta, sau nu numai pentru asta, ci și pentru că tină ră actor, pe care-l revăd acum și mai stăpin pe sine, și mai degajat, cu tot atît farmec și tot atît simț al măsurii, așadar și pentru că tină ră actor a știut să ia de la început farsa dispariției drept ceea ce este, arătîndu-se mai puțin obsedat de ideea unei posibile crime și mai preocupat de rostul lui în camera de hotel în care avea să surprindă atîtea delict de etică și morală cetățenească. Mai puțin mobilă, mult mai puțin strălucitoare decît partenerul ei direct este Dana Tomiță, vădit stînjinită de substanța hazlie a personajului ei — femeia procuror — și în ciuda unui incontestabil farmec personal, stingace și străină de ideea de ritm, provocînd, involuntar desigur, dar nu mai puțin păgubitor prin aceasta, hiatusuri în desfășu-

rarea trepidantă a farsei. O bună compoziție cu mijloace caricaturale, dar bine dozate și de efect, realizează Valy Mihalache în Lucretia Borgia, incorigibilă „stea fără nume” și bune prezențe au Dudaș Olăian, Lăgia Dumitrescu și Mihai Stoicescu, precum și Ștefan Tivodaru în roluri mai puțin generoase, definite de pentru cu o trăsătură sigură, fie și unică. Mai puțin reușite mi s-au părut a fi personajele interpretate de Gheorghe Gheorghiu și Marius Petrache, în timp ce Dan Moldovan e foarte inegal în dublul rol Castor și Polux. Al. Olăian a realizat un decor ingenios, plin de fantezie, foarte apt să ofere neașteptate și extrem de mobile plasări de deplasări pentru personajele farsei.

Teatrul de Stat
„Valea Jiului” din Petroșani

OMUL PĂMÎNTULUI

de Vasile Zdrenghea

S-a inaugurat la Petroșani o stagiune care se vrea mai ambițioasă ca oricînd, integrîndu-se unui plan amplu de reconsiderare a activității cultural-educative pe Valea Jiului și tinzînd să afirme mai hotărît rolul teatrului în ansamblul de manifestări artistice destinate unui public a cărui pondere o dețin, incontestabil, mineri. S-a inaugurat stagiunea cu o lucrare inedită, surprinzătoare